

1 TURUN YLIOPISTON YLIOPPILASKUNNAN 2 YMPÄRISTÖOHJELMA

3
4 Hyväksytty edustajiston kokouksessa 28.9.2016

5 **SISÄLTÖ**

- 6 1. Johdanto
- 7 2. Ohjelman toteuttaminen
- 8 3. TYYn ekologisen kestävyysperiaatteet
- 9 4. Ylioppilaskunta
- 10 4.1 Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen
- 11 4.2 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen
- 12 4.3 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys
- 13 4.4 Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö
- 14 4.5 Ympäristövaikuttaminen
- 15 5. Ylioppilaskunnan muu toiminta
- 16 5.1 Palvelut
- 17 5.1.1 Tyyma
- 18 5.1.2 TYYn sauna
- 19 5.1.3 TYYn kalenteri
- 20 6. Ylioppilaslehti
- 21 7. Kiinteistö
- 22 7.1 Kiinteistö
- 23 7.2 Jätehuolto ja siivous
- 24 8. Järjestöt
- 25 8.1 Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen
- 26 8.2 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen
- 27 8.3 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys
- 28 8.4 Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö
- 29 8.5 Ympäristövaikuttaminen
- 30 9. Yliopisto
- 31 9.1 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen
- 32 9.2 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys
- 33 9.3 Ympäristövaikuttaminen
- 34 10. Seuranta ja päivitys
- 35 LIITE 1 Työpisteen ympäristömuistio
- 36 LIITE 2 Laitteiden hankinnassa huomioitavaa

37 LIITE 3 Sektorikohtaisia ympäristönäkökulmia

38 **1. JOHDANTO**

39

40 Ympäristöohjelma käsittelee Turun yliopiston ylioppilaskunnan (TYY) toimintaa
41 ympäristönäkökulmasta. Ohjelman tarkoituksena on kehittää TYYn toimintaa
42 ympäristöystävällisemmäksi. Ohjelma rakentuu TYYn ekologisen kestävyys-
43 periaatteiden pohjalle. Periaatteet muodostavat ympäristötavoitteet ylioppilaskunnalle,
44 TYYn järjestöille ja yliopistolle. Näitä osa-alueita tarkastellaan tarkemmin kappaleissa,
45 joissa kuvataan ylioppilaskunnan, TYYn järjestöjen ja yliopiston ympäristötavoitteita ja
46 toimenpiteitä.

47

48 **2. OHJELMAN TOTEUTTAMINEN**

49

50 Ympäristöohjelma on suunnattu ohjaamaan Turun yliopiston ylioppilaskunnan
51 päivittäistä toimintaa sekä tukemaan TYYn järjestöjen sekä yliopiston
52 ympäristövastuullisuutta. Ohjelman keskeinen tavoite on saattaa ympäristöystävällinen
53 toiminta osaksi TYYn, TYYn järjestöjen ja yliopiston arkirutiineja.

54 Ylioppilaskunnan toiminnalle organisaationa on ominaista toimijoiden nopea
55 vaihtuvuus. Tämän vuoksi on tärkeää, että jokainen uusi toimija perehdytetään
56 ympäristöohjelman sisältöön. Toimijoiden nopea vaihtuvuus tulee huomioida myös
57 ympäristöohjelman päivittämistarvetta arvioitaessa.

58 Ohjelmaa toteutetaan kolmella tavalla: tiedottamalla, perehdyttämällä ja kouluttamalla.

59 **TIEDOTTAMINEN**

60 Ympäristöohjelmasta tiedotetaan laajasti. Tämä tarkoittaa tiedottamista TYYn
61 toimijoiden lisäksi TYYn järjestöille ja keskeisimmille sidosryhmille.

62 Ympäristöohjelman tulee olla helposti jokaisen siitä kiinnostuneen saatavilla.
63 Sähköisessä muodossa opas on nähtävillä ylioppilaskunnan internetsivuilla muiden
64 asiakirjojen kanssa.

65 Ohjelman toteuttamisen tukena on tärkeimmistä ympäristörutiineista koottu lyhyt
66 muistio (LIITE 1), joka kiinnitetään näkyvälle paikalle TYYn toimistolle.

67 **PEREHDYTYS**

68 TYYn sekä järjestöjen toimijoiden kunnollinen ja kattava perehdytys on avainasemassa
69 ohjelman onnistuneen toteutuksen kannalta. Perehdytyksen vastuut on jaettu
70 seuraavasti:

- 71 – Väistyvän hallituksen ympäristövastaava tutustuttaa uuden ympäristövastaavan
72 ympäristöohjelmaan osana yleistä perehdytystä.

73 – Hallituksen ympäristövastaava perehdyttää uudet luottamushenkilöt toimiston
74 ympäristökäytäntöihin vuoden alussa.

75 – Uusien työntekijöiden perehdytyksestä huolehtii pääsihteeri.

76 KOULUTUS

77 TYY ohjeistaa järjestöjä toimimaan ekologisen kestävyysperiaatteiden mukaisesti
78 TYYn järjestökoulutusten yhteydessä. TYYn ympäristösiipi vastaa järjestöjen
79 perehdyttämisestä ympäristötoimijuuteen yliopistolla.

80 Ympäristöohjelma tulee liittää osaksi TYYn toimintaa. TYYn avustustoimikunta huomioi
81 toiminta-avustusten pisteytyskriteeristössä sekä toiminta-avustushakemusten
82 käsittelyssä ympäristöasiat TYYn ympäristöohjelman mukaisesti.

83

84 3. TYYN EKOLOGISEN KESTÄVYYDEN 85 PERIAATTEET

86

87 Ympäristöasiat tulee huomioida kokonaisvaltaisesti TYYn toiminnassa kestävän
88 kehityksen periaatteiden mukaisesti. Ympäristöohjelmassa painottuu käytännöllisistä
89 syistä ekologisen kestävyysperiaatteen ulottuvuus, mutta on tärkeää ymmärtää myös kestävän
90 kehityksen muiden ulottuvuuksien (sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen) ohjaava
91 vaikutus toimintaan.

92 Ekologisen kestävyysperiaatteita sekä ohjelman toteuttamiseen liittyviä toimenpiteitä
93 tarkastellaan yksityiskohtaisemmin jokaisen toimijan kohdalla seuraavissa luvuissa.
94 Seuraavassa on lueteltu yleisesti kunkin periaatteen mukaiset toimenpiteet
95 ohjelmakaudella.

96 1. Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen

97 – Ympäristöohjelman toteutumisen arviointi ja päivittäminen.

98 – Ympäristökoulutuksen järjestäminen vuosittain. Ylioppilaskunnan hallituksen,
99 järjestöjen sekä muiden toimijoiden perehdyttäminen ympäristötoimijuuteen.

100 2. Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen

101 – Ympäristöseikkojen huomioiminen tapahtumissa.

102 – Julkisten kulkuvälineiden suosiminen tapahtumien yhteydessä.

103 – Kasvis- ja vegaanivaihtoehtojen tarjoaminen tapahtumissa.

104 – Pelkästään kasvis- ja vegaanivaihtoehtojen tarjoaminen joissain tapahtumissa
105 harkintaan.

106 **3. Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys**

- 107 – Eettisten ja ekologisten vaihtoehtojen, sekä lähellä tuotettujen tuotteiden ja
108 kierrätettävien ruokapakkauksien suosiminen ruokaostoksissa.
- 109 – Ruokahävikin vähentäminen ja ylijäämäruuan laittaminen jakoon.
- 110 – Kierrätyksestä huolehtiminen.

111 **4. Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö**

- 112 – Sähkön ja veden turhan käytön välttäminen.
- 113 – Uusien tarvikkeiden hankkiminen käytettynä.
- 114 – Tulostuksen ja paperin turhan käytön välttäminen.

115 **5. Ympäristövaikuttaminen**

- 116 – Ympäristöasioista ja -tapahtumista tiedottaminen.
- 117 – Ympäristövaikuttaminen yliopiston sisällä ja sen ulkopuolella.
- 118 – Ympäristötapahtumien järjestäminen yliopistolla.
- 119 – Hiilineutraali Turku 2040-tavoitteeseen sitoutuminen.
- 120 – Reilun kaupan korkeakoulu -hankkeen ajaminen. Tavoitteena on saada Turun
121 yliopistolle reilun kaupan sertifikaatti.
- 122 – Reilu Turku-hankkeen edistäminen yliopistolla ja sen ulkopuolella.

123

124 **4. YLIOPPILASKUNTA**

125

126 Luvussa 4 käsitellään ylioppilaskunnan ympäristötavoitteita sekä toimenpiteitä
127 tavoitteiden saavuttamiseksi taulukkomuodossa. Taulukoissa on tuotu esiin
128 toimenpiteistä ja arvioinnista vastaavat tahot. Ylioppilaskunnan ympäristötavoitteet on
129 rakennettu TYYn ekologisen periaatteiden pohjalta, joita käsiteltiin luvussa 3.

130 **4.1 Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen**

131

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
--	---------	------------	--------

1.	Jokainen TYYn toimistolla työskentelevä tuntee ympäristöohjelman sisällön, ja miten edistää sen tavoitteita omalla osa-alueellaan. TYY kouluttaa järjestöt ympäristötoimijuuteen.	Ympäristökoulutuksen järjestäminen vuoden alussa TYYn toimijoille. TYYn ympäristövastaava ja ympäristösiipi perehdyttävät uudet järjestötoimijat ympäristöasioihin TYYn järjestökoulutuksessa.	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi
2.	TYYn ympäristöohjelman aktiivinen päivittäminen ja seuranta.	Hallituksen ympäristövastaava seuraa päivitystarvetta ja johtaa valmistelua. Ympäristöohjelman toteutumista käydään läpi toimistolla vuosittain.	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi Pääsihteeri

132

133

4.2 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
3.	TYY ottaa tapahtumien suunnittelussa ympäristöseikat huomioon.	TYY suosii julkisia kulkuvälineitä tapahtumien yhteydessä. TYY välttää tarpeettoman jätteen tuottamista tapahtumissaan ja kiinnittää huomiota syntyvän jätteen lajitteluun. TYY tarjoaa kasvis- ja vegaaniruokavaihtoehtoja tapahtumissaan.	Hallituksen ympäristövastaava
4.	TYY vaikuttaa ympäristöystävällisyyden lisäämiseen Unican toiminnassa.	TYY huolehtii kasvis- ja vegaaniruokavaihtoehtojen saatavuudesta Unica-ravintoloissa. Pyrkimys lisätä ympäristöystävällisten tuotteiden	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi

		suosimista Unica-ravintoloissa.	
5.	TYY vähentää kertakäyttöastioiden käyttöä omissa tapahtumissaan ja kannustaa järjestöjään myös samaan.	TYYMA astiaston lainaamisen mainostaminen TYYn järjestöille	Ympäristösiipi Hallituksen ympäristövastaava
6.		Vuosijuhlahahjojen sekä muiden lahjojen ympäristöystävällisyyteen kiinnitetään huomiota.	Hallituksen ympäristövastaava
7.	Auton käyttöä TYYn omassa toiminnassa vähennetään.	TYYn toimiston matkat tehdään mahdollisuuksien mukaan julkisella tai kevyellä liikenteellä. Työmatkaliikuntaan kannustetaan.	Hallituksen ympäristövastaava

134

135

4.3 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
8.	TYYn ruokaostokset ovat eettisiä, ekologisia ja lähellä tuotettuja.	Suositaan Reilun kaupan – ja luomutuotteita. Ostetaan ruokia, jotka on pakattu kierrätettäviin pakkauksiin.	Hallituksen ympäristövastaava
9.	TYYn ruokahävikki on vähentynyt.	Ylijäämäruuan laittaminen jakoon tapahtumissa. Toimiston jääkaappiin ei kerrytetä ylimääräistä, herkästi pilaantuvaa ruokaa.	Hallituksen ympäristövastaava
10.	TYY huolehtii kierrätyksestä toimistollaan ja pyrkii	Kierrätyspisteet ovat selkeästi merkitty TYYn toimistolla ja kierrätyskäytännöt ovat selvät.	Hallituksen ympäristövastaava

	edistämään sitä yliopistolla.	TYY pyrkii parantamaan tiedotusta yliopiston kierrätysmahdollisuuksista.	TYYn henkilökunta Ympäristösiipi
--	-------------------------------	--	-------------------------------------

136

4.4 Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö

137

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
11.	TYYn tiloissa ei käytetä turhaan sähköä ja vettä.	Näyttöpäätteiden ja valojen sammuttaminen.	Hallituksen ympäristövastaava
12.	Juden materiaalin kulutus toimistolla on vähentynyt.	TYY hankkii tarpeellisia tarvikkeita käytettyinä. TYY vähentää tulostusta ja paperin käyttöä toiminnassaan.	Hallituksen ympäristövastaava
13.	TYS:n asuntoihin saadaan vihreä sähkö.	TYY tekee TYS:n edustajan kanssa katselmuksen, mitkä ympäristöinvestoinnit ovat teknisesti ja taloudellisesti mahdollisia	TYYn asumissektori

138

4.5 Ympäristövaikuttaminen

139

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
13.	Opiskelijat ovat tietoisia yliopistolla järjestettävistä ja valtakunnallisista ympäristötapauksista.	TYY informoi ympäristötapauksista yliopistolla ja nostaa esiin valtakunnallisia ympäristötapauksia. TYY järjestää ympäristötapauksia yliopistolla.	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi
16.	TYY pitää yhteyttä SYL:oon, Turun yliopiston henkilökuntaan, Turun kaupunkiin ja muihin	SYL:n ympäristösektori-tapaamisten järjestäminen ja niihin osallistuminen TYY osallistuu hiilineutraali Turku	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi

	yhteistyötahoihin ympäristötavoitteiden saavuttamisessa.	2040-tavoitteeseen sekä ajaa Reilun kaupan Turku-hanketta. Aktivoidaan Reilun kaupan ohjausryhmää.	
17.	TYY vaikuttaa ympäristöystävällisemmän yhteiskunnan kehitykseen	TYY osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun ympäristöasioista. Kevyen liikenteen edellytysten parantaminen.	Edustajisto Hallitus

140

141 5. MUU TOIMINTA

142

143 5.1. PALVELUT

144 5.1.1. Tyyma

145 Tyyma on muoviastiasto, joka sisältää ruokailu- ja tarjoiluvälineet 80 hengelle. Astiaston
146 panti on 20€ ja käyttöaste 2-3 kertaa kuukaudessa. Tyymän tavoitteena on korvata
147 kertakäyttöastioiden käyttöä illanvietoissa. Käyttöasteen nostamiseksi on harkittu
148 astiaston kasvattamisen ja astianpesukoneen käyttämisen mahdollisuutta.

149 Toimenpiteitä:

- 150 – Tehostetaan Tyymän markkinointia.
- 151 – Tyymän täydennys tehdään mahdollisuuksien mukaan kotimaisista astioista.

152 5.1.2. TYYn sauna

153 TYYn sauna sijaitsee YO-talo A:n alakerrassa ja koostuu keittiöstä sekä oleskelu- ja
154 saunatiloista. Tiloja vuokrataan jäsenille juhlaikäyttöön. Vuokra perustuu vain
155 käyttöaikoihin, sillä sen kiinnittäminen saunan päälläoloasteeseen on haastavaa. Myös
156 TYYn saunan hankinnoissa tulee noudattaa yleisiä hankintaperiaatteita (ks. liite 2) sekä
157 pyrkiä optimoimaan sähkönkulutuksen määrää.

158 Toimenpiteitä:

- 159 – Saunan kaluste- ja laitehankinnoissa noudatetaan yleisiä hankintaperiaatteita.
- 160 – Selvitetään saako kiukaaseen ajastettua lyhyemmän päälläoloajan.

161 5.1.3. TYYn kalenteri

162 TYYn kalenteri ilmestyy kerran vuodessa ja sen painosmäärä on 8 000 kappaletta. TYYn
163 kalenterista on tehty julkaisusopimus Pirunrykki Oy:n.

164 Toimenpiteitä:

- 165 – Painopaikkaa valitessa otetaan ympäristönäkökulma huomioon neuvoteltaessa
166 Pirunrykki Oy:n kanssa.
- 167 – Selvitetään ympäristölle edullisin sitomisvaihtoehto.
- 168 – Selvitetään kalenterin kulutuksesta aiheutuneiden hiilidioksidipäästöjen
169 kompensointia TYYssä.
- 170 – Käytetään kalentereissa uusiopahvikansia.

171

172 6. TURUN YLIOPPILASLEHTI

173

174 Turun ylioppilaslehti eli Tylkkärin painos on 9000-12 000 kappaletta numerosta
175 riippuen. Lehden hävikkiä seurataan jatkuvasti ja painosmäärää on pienennetty
176 painosopimuksen antamissa rajoissa ympäristökuormituksen minimoimiseksi.
177 Painotalon ja paperin valinnassa on huomioitu hinnan ja laadun lisäksi myös
178 ympäristövaikutukset osana kilpailutusta.

179 Lehteä jaetaan osoitteellisena postijakeluna kaikille tilaajille, opiskelijajärjestöjen
180 hoitamana kotiinkuljetuksena Ylioppilastaloihin, Ylioppilaskylään, Nummenrantaan,
181 Haliskylään, Röntämäkeen ja Tavastiin sekä ständeissa eri puolilla yliopistoa ja
182 kaupunkia. Jakelutavasta johtuen lehtiä joutuu vaihteleva määrä hävikkimateriaaliksi,
183 makkeliksi, keskimäärin arviolta tuhat kappaletta/numero. Ständijakelun tekevät
184 toimittajat, jakovälineenä toimii auto ja ajoreitin pituus on n. 50 km.

185 Turun ylioppilaslehden ympäristötavoitteet ja toimenpiteet:

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
1.	Ympäristönäkökulman huomioiminen ylioppilaslehden toiminnassa	Painopaikkaa valitessa otetaan ympäristönäkökulma huomioon tarjouspyynnössä ja tarjousta hyväksyttäessä	Turun ylioppilaslehden johtokunta
2.	Ympäristönäkökulman huomioiminen	Optimoidaan ständeihin vietävien lehtien määrä	Toimitus

	ylioppilaslehden toiminnassa		
3.	Ympäristönäkökulman huomioiminen ylioppilaslehden toiminnassa	Mietitään muita keinoja makkeliksi menevien lehtien määrän pienentämiseksi	Turun ylioppilaslehden johtokunta Toimitus
4.	Ympäristönäkökulman huomioiminen ylioppilaslehden toiminnassa	Optimoidaan ständijakelureitti siten, että autolla ajamista tulee mahdollisimman vähän	Toimitus

186

187 7. KIINTEISTÖ

188

189 7.1. Kiinteistö

190 TYY on vuokralla Turun ylioppilaskyläsäätiön (TYS) omistamassa kiinteistössä YO-
191 talossa. TYYn tiloista ei ole saatavana erillisiä energian- ja sähkönkulutustietoja, vaan
192 mittaukset tehdään koko YO-talon osalta. Erillinen mittaus on teknisesti mahdollista,
193 mutta kustannukset vuokranantajan saamaan hyötyyn nähden ovat liian korkeat. YO-
194 talossa käytetään Turun kaupungin kaukolämpöä. Sähkönsä TYS ostaa Turun Energialta,
195 jossa on pieni osuus vihreää sähköä. TYS ei ole siirtymässä vihreän sähkön käyttöön
196 lähiaikoina, eikä TYS:n vuokralaisilla ole mahdollisuutta valita vihreää sähköä.

197 Huonelämpötila on termostaatin avulla säädetty vakioiksi n. 20-22 C. Tämä on
198 suosituksen ylärajoilla. Yhden asteen lasku vähentää energiankulutusta noin 5 %.
199 Lämpötilaa ei ole yön ja viikonloppujen ajaksi säädetty matalammaksi.

200 Toimenpiteitä:

201 – Vaikutetaan TYS:iin vihreän sähkön saamiseksi.

202 7.2. Jätehuolto ja siivous

203 Tärkein osa-alue jätehuollossa on jätteen synnyn välttäminen, johon voidaan vaikuttaa
204 hankintapolitiikalla. Toimistojätteestä suurin osa on paperia.

205 Yo-talolla on keräyspisteet polttokelpoiselle jätteelle, paperille, pahville, lasille ja
206 metallille. Biojäte kierrätetään mahdollisuuksien mukaan, mutta ravintoloiden
207 biojäteastiat eivät ole aina TYYn toimiston käytettävissä.

208 TYYssä jokaisessa työhuoneessa on roskakorit polttokelpoiselle jätteelle ja paperi
209 kerätään toimiston yhteiseen keräyspisteeseen. Biojäte kerätään keittiön
210 keräyspisteeseen. Lasi- ja metallijätettä tulee vähän ja niitä kerätään erikseen omiin
211 keräysastioihinsa. Pahvit ja kartongit kerätään erikseen muovilaatikkoon.

212 Toimistolta tulee ongelmajätettä hyvin vähän, lähinnä käytettyjä loisteputkia,
213 vanhentuneita tietokonelaitteita ja osa paristoista. Tietokoneet ja muu elektroniikka
214 toimitetaan lähimpään elektronisen jätteen kierrätyspisteeseen. Muun ongelmajätteen
215 hävittämisestä huolehditaan asianmukaisella tavalla.

216 Toimenpiteitä:

217 – Huolehditaan, että jätejakeet lajitellaan oikein ja jatketaan nykyisten jakeiden
218 kierrätystä. Lajitteluohjeet löytyvät Lounais-Suomen jätehuollon verkkosivuilta.

219 – Varmistetaan, että jäteasiat tyhjennetään asianmukaisesti

220 – Huolehditaan erityisen tarkasti kaatopaikkajätteen ja ongelmajätteen oikeasta
221 lajittelusta

222 – Jatketaan vanhojen IT-laitteiden kierrättämistä lähimpään elektronisen jätteen
223 kierrätyspisteeseen.

224 Siivouspalvelut kilpailutetaan muutaman vuoden välein. Siivouksen
225 ympäristökriteereistä tärkeimpiä ovat ympäristömerkittyjen eli mahdollisimman
226 mietojen ja haitattomien kemikaalien käyttö.

227 Toimenpiteitä:

228 – Otetaan ympäristönäkökulma huomioon siivouspalveluja valittaessa.

229 8. JÄRJESTÖT

230
231 Luvussa 8 käsitellään TYYn järjestöilleen asettamia ohjeellisia ympäristötavoitteita sekä
232 toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. TYY kannustaa järjestöjä ottamaan nämä
233 osaksi omaa toimintaansa. Taulukoissa on tuotu esiin toimenpiteestä ja arvioinnista
234 vastaavat tahot. TYYn järjestöjen ympäristötavoitteet ovat rakentuneet TYYn ekologisen
235 periaatteiden pohjalta, joita käsiteltiin luvussa 3.

236

237 8.1 Ympäristökoulutus ja ympäristöohjelman päivittäminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
--	---------	------------	--------

1.	Järjestössä toimii ympäristövastaava	Järjestön hallitus valitsee keskuudestaan ympäristövastaavan	Järjestön hallitus
2.	Järjestön ympäristövastaava on perehtynyt vähintään ympäristöohjelman Järjestö-osioon	Ympäristövastaava osallistuu TYYn ympäristösiiven ympäristökoulutukseen Vanha hallitus perehdyttää uuden hallituksen ympäristötoimijuuteen	Järjestön hallitus
3.	Järjestön hallitus on perehtynyt ympäristöystävällisiin toimintatapoihin.	Järjestön ympäristövastaava perehdyttää muun hallituksen ympäristökäytäntöihin.	Järjestön hallitus

238

239

8.2 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
4.	Järjestö ottaa tapahtumien suunnittelussa ympäristöseikat huomioon.	Järjestö suosii julkisia kulkuvälineitä tapahtumien yhteydessä	Järjestön hallitus
5.	Järjestö tarjoaa kasvis- sekä vegaanivaihtoehtoja tapahtumissaan.		Järjestön hallitus
6.	Järjestö pyrkii vähentämään kertakäyttöastoiden käyttöä tapahtumissa	Tyyma-astiaston lainaaminen Kestokäyttöastiaston ostaminen	Järjestön hallitus

240

241

8.3 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
7.	Järjestön ruokaostokset ovat eettisiä, ekologisia ja lähellä tuotettuja.	Reilu kaupan sekä luomutuotteiden ostaminen. Ostetaan ruokia, jotka on pakattu	Järjestön hallitus

		kierrätettäviin pakkauksiin.	
8.	Järjestö pyrkii vähentämään ruokahävikkiä	Ylijäämäruuan laittaminen jakoon tapahtumissa	Järjestön hallitus
9.	Järjestö huolehtii kierrätyksestä tapahtumissaan ja tiloissaan	Järjestön tiloissa on kierrätyspiste	Järjestön hallitus

242

243 8.4 Ekologisesti kestävä tilojen ja materiaalien käyttö

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
10.	Järjestön tiloissa ei käytetä turhaan sähköä ja vettä.		Järjestön hallitus
11.	Järjestö hankkii uusia tarvikkeita käytettyinä. Järjestö vähentää tulostusta ja paperin käyttöä toiminnassaan		Järjestön hallitus

244

245 8.5 Ympäristövaikuttaminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
12.	Järjestö informoi ympäristötapahtumista yliopistolla ja nostaa esiin valtakunnallisia ympäristötapahtumia.		Järjestön hallitus

246

247 9. Yliopisto

248

249 Luvussa 9 käsitellään yliopiston ympäristötavoitteita sekä toimenpiteitä tavoitteiden
250 saavuttamiseksi. Taulukoissa on tuotu esiin toimenpiteistä ja arvioinnista vastaavat
251 tahot. Yliopiston ympäristötavoitteet ovat rakentuneet TYYn ekologisen periaatteiden
252 pohjalta, joita käsiteltiin luvussa 3.

253

254 9.1 Ympäristötietoisuuden ja kestävien toimintatapojen edistäminen

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
1.	Turun yliopisto osallistuu Reilu korkeakoulu -hankkeeseen.		Reilun kaupan kannatusryhmä

255 9.2 Ekologisesti kestävät hankinnat ja kierrätys 256

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
2.	Opiskelijat tuntevat kierrätysmahdollisuudet yliopistolla.	TYY pyrkii edistämään yliopiston ympäristöviestintää	Hallituksen ympäristövastaava Ympäristösiipi

257 9.3 Ympäristövaikuttaminen 258

	Tavoite	Toimenpide	Vastuu
3.	Turun yliopisto informoi ympäristötapahtumista yliopistolla ja nostaa esiin valtakunnallisia ympäristötapahtumia.	TYY pyrkii tekemään enemmän yhteistyötä yliopiston kanssa ympäristöviestinnässä ja kannustaa yliopistoa huomioimaan ympäristöasiat omassa mediassaan	Hallituksen ympäristävastaava Ympäristösiipi

259 10. SEURANTA JA PÄIVITYS 260 261

262 Ympäristöohjelman toteutumisesta seurataan vuositasolla säännöllisesti ja
263 systemaattisesti. Hallituksen ympäristövastaava kantaa päävastuun ympäristöohjelman
264 toteuttamisesta ja seurannasta. Ympäristösiipi tukee ympäristövastaavan toimintaa ja
265 toimii asiantuntijana ympäristösektoria koskevissa kysymyksissä.

266 Hallituksen ympäristövastaava käy sektorikohtaisesti läpi liitteen 4 mukaiset asiat
267 jokaisen hallituksen jäsenen ja pääsihteerin kanssa vähintään kerran vuodessa.

268 Pääsihteeri ja TYYn ympäristövastaava seuraavat ympäristöohjelman toteutumista
269 vuosittain ja käyvät sen läpi henkilöstön kanssa.

270 Ympäristösiipi laatii harkinnanvaraisesti ympäristöohjelmaa koskevan
271 päivitysehdotuksen hallitukselle. Kaikki ympäristöohjelmaa koskevat muutosehdotukset
272 käsitellään ja hyväksytään hallituksen kokouksessa.

273

274 **LIITE 1 Työpisteen ympäristömuistio**

275 1. PAPERI – Korvaa, kierrätä, kuluta harkiten.

- 276 · Käytä tiedotukseen sähköpostia, puhelinta ja internetiä aina kun mahdollista.
- 277 · Tilaa laskut e-laskuina tai sähköpostiin.
- 278 · Pyydä saapuva posti mahdollisuuksien mukaan sähköpostilla ja ilmoita, jos saat jostain
- 279 tarpeetonta postia säännöllisesti.
- 280 · Käytä jakelulistoja dokumenttien levittämiseen.
- 281 · Tulosta järkevästi ja harkiten. Käytä kaksipuolista tulostusta ja tulosta useita arkkeja
- 282 samalle paperille. Pienennä fonttikokoa, marginaaleja ja rivinväliä. Käytä esikatselu- ja
- 283 oikolukutoimintoa ennen kuin tulostat.
- 284 · Arkistoi sähköisesti, tietokoneelle tai verkkoon.
- 285 · Käytä kokouksissa datatykkiä esityslistan heijastamiseen.
- 286 · Käytä uudelleen paperien tyhjät puolet.
- 287 · Suosi uusiopaperia mahdollisuuksien mukaan.
- 288 · Kierrätä jätepaperi.

289

290 2. ENERGIANSÄÄSTÖ – Turha kulutus minimiin

- 291 · Aktivoi tietokoneesi näytönsäästöasetukset. Sääda näytönsäästäjäksi tyhjä kuva ja
- 292 ajaksi muutama minuutti.
- 293 · Sammuta näyttö aina kun poistut työpaikalta
- 294 · Aktivoi tietokoneesi valmiustila ja -lepotilatoiminnot. Aseta valmiustila (stand-by) 20
- 295 min kuluttua, lepotila (hibernate) 1 tunnin kuluttua.
- 296 · Sammuta tietokoneen keskusyksikkö ja oheislaitteet aina työpäivän päätteeksi tai kun
- 297 et enää usko niitä tarvitsevasi.
- 298 · Sammuta valot poistuessasi työhuoneestasi pidemmäksi aikaa sekä WC-tiloista.
- 299 · Tietokone kuluttaa sähköä myös sammutettuna. Jos mahdollista, hanki työpaikallasi
- 300 katkaisimella varustetut sähköpistokkeet.
- 301 · Älä pidä kahvinkeitintä turhaan päällä.
- 302 · Muista säästää vettä!

303

304 3. JÄTTEET - Kierrätä jätteet aina kun mahdollista. Vältä turhan jätteen tuottamista.

- 305 · Vältä kertakäyttöastioiden käyttämistä ja käytä kestromukeja (oma muki, Tyyma jne.).
- 306 · Vie metallijäte metallinkeräysastiaan
- 307 · Vie lasijäte lasinkeräysastiaan
- 308 · Kierrätä toimistojätteet asiaankuuluvasti.

309

310 4. HANKINNAT – Ympäristöystävällisyyden maksimointi

- 311 · Onko hankinta välttämätön?
- 312 · Voisiko tuotteen vuokrata/lainata?
- 313 · Onko tuote ympäristöystävällinen?

314

315 5. LIIKKUMINEN – kevyt- ja julkinen liikenne kunniaan

316

- 317 · Vältä yksityisautoilua ja suosi julkista liikennettä.
- 318 · Harrasta hyötyliikuntaa eli liiku kävellen tai pyörällä.
- 319 · Ota selvää kimpapakyytimahdollisuuksista.

320

321 **LIITE 2 Laitteiden hankinnassa huomioitavaa**

322 Toimistolaitteiden hankinnassa on kiinnitettävä huomiota seuraaviin kriteereihin:

- 323 · Mitoitus

324 Hankitaan käyttötarkoitusta vastaava laite. Liian suuren kapasiteetin omaava laite tuhlaa
325 energiaa. Mitä enemmän ominaisuuksia, sitä todennäköisempää on, että jokin niistä
326 rikkoutuu.

- 327 · Täydennettävyyys

328 Parannettavuus on tärkeää erityisesti sellaisten tuoteryhmien kohdalla, joiden
329 kehittyminen johtaa nopeaan tekniseen vanhenemiseen.

- 330 · Energiankulutus

331 Valitaan vähän energiaa kuluttava vaihtoehto. Valinnassa auttavat Energy Star ja TCO –
332 merkit sekä Pohjoismainen ympäristömerkki. Tarkistetaan, että laitteessa on
333 virransäästöominaisuus ja että se on kytketty päälle.

- 334 · Monitoimisuus

335 Markkinoilla on yhä enemmän laitteita, joissa on useita erilaisia toimintoja kuten sekä
336 tulostus- että kopiointitoiminnot. Monitoimilaitteet säästävät sekä raaka-ainetta että
337 energiaa.

- 338 · Haitattomat raaka-aineet

339 Toimistolaitteissa käytetään monia terveydelle ja ympäristölle haitallisia aineita, kuten

340 PVC-muovia, akkujen raskasmetalleja ja bromattuja palonestoaineita. Nämä aineet myös
341 vaikeuttavat kierrätystä. On pyrittävä valitsemaan laitteita, joissa ei ole terveydelle ja
342 ympäristölle vaarallisia aineita.

- 343 · Korjattavuus

344 Suositaan laitteita, joissa on pitkä, vähintään kolmen vuoden takuu. Kuluvien osien tulee
345 olla helppo irrottaa ja vaihtaa.

346 · Huolto

347 Varmistetaan, että laitteen toimittaja vastaa säännöllisestä huollosta ja korjauksista, tai
348 sovitaan asiasta huoltoliikkeen kanssa.

349 · Uudelleenkäyttö ja kierrätys

350 Selvitetään, käyttääkö laitteen valmistaja osia uudelleen ja kierrätetäänkö loput osat.
351 Sovitaan laitteen myyjän kanssa osien uudelleenkäytöstä ja kierrätyksestä käytön
352 jälkeen.

353 · Leasing

354 Tieto- ja kopiokoneet kannattaa hankkia leasing-sopimuksella. Silloin koneen toimittaja
355 vastaa sen säännöllisestä huollosta ja osien uudelleenkäytöstä tai kierrätyksestä käytön
356 jälkeen.

357 · Käyttöohjeet

358 Varmistetaan, että tuotteen mukana tulee selkeä, suomenkielinen, ympäristönäkökohdat
359 huomioonottava käyttöohje.

360 Laitetta ei aina ole pakko ostaa omaksi. Leasing-sopimuksella hankitun koneen huolto ja
361 osien kierrätys on koneen toimittajan vastuulla. Valitaan ympäristönäkökohdat
362 huomioon ottava toimittaja.

363 Hankintoja tehtäessä tulee kiinnittää huomiota ympäristöystävällisten tuotteiden
364 tarjontaan.

365 **LIITE 3 Sektorikohtaisia ympäristönäkökultmia**

366 Ympäristövastaava käy sektorivastaavan ja mahdollisen sektoriasiantuntijan kanssa
367 tämän muistionläpi kevään aikana.

368 1. Koulutuspolitiikka (Kopo)

369 1) Hyödyntääkö yliopisto riittävästi potentiaaliaan monitieteisenä
370 ympäristöalojen osajana?

371 2) Ovatko opetusmenetelmät tarkoituksenmukaisia ympäristön kannalta? Voiko
372 esimerkiksi paperinkäyttöä vähentää siirtymällä keskitettyyn luentomateriaalien
373 tulostamiseen?

374 3) Onko tarpeeton matkustaminen filiaalien ja emoyliopiston välillä ja muu
375 filiaalien sijainnin aiheuttama ympäristöhaitta minimoitu? Onko

376 etätyömahdollisuudet käytetty hyväksi täysimääräisesti? (esim. sähköinen
377 tenttiminen)

378 4) Kuinka yliopistohallinnon rakenteellisessa kehittämisessä ja tilasuunnittelussa
379 huomioidaan ympäristönäkökulma?

380 2. Sosiaalipolitiikka

381 1) Milloin TYS on viimeksi parantanut asuntojensa ympäristöystävällisyyttä?
382 Ovatko toteutuneet TYS-tavoitteet edelleen voimassa? Mikä on seuraava tavoite
383 TYS:n ympäristöystävällisyyden parantamisessa?

384 3. Liikunta

385 1) Onko tarjotuissa liikuntapalveluissa minimoitu ympäristöhaitat
386 liikuntamuotojen ja niiden saavutettavuuden suhteen?

387 2) Hoidetaanko liikuntatiloja ympäristön kannalta tarkoituksenmukaisesti (esim.
388 lämmitys, valaistus)?

389 4. Kansainväliset asiat (KV)

390 1) Saavatko kv-opiskelijat riittävästi tietoa suomalaisesta jättenlajittelusta ja
391 kierrätyksestä? Onko tässä huomioitu sekä kotitalousjätteen että esim. ruokalan
392 jätteenlajittelu ja vaikkapa pullonpalautus? Onko Guide for International
393 Studentsin ympäristöosio ajantasalla?

394 2) Saavatko saapuvat kv-opiskelijat riittävästi tietoa starttipakettivarastosta ja
395 Turun alueen kirpputoreista? Entä lähtevät kv-opiskelijat, jotka voivat lahjoittaa
396 näihin esineitä, joita eivät enää tarvitse?

397 3) Onko Turun kaupungin nettisivuilla tietoa esimerkiksi julkisesta liikenteestä,
398 jätteiden lajittelusta ja muista kv-opiskelijoita koskevista asioista riittävästi
399 englanniksi?

400 5. Kehitysyhteistyö (Kehy)

401 1) Onko kehy-toiminnan kautta edistetty Reilun kaupan tuotteiden käyttöä TYYn
402 omassa toiminnassa ja laajemmin yhteiskunnassa?

403 2) Tulevatko ympäristöasiat tarpeeksi esille kehitysyhteistyökohteista
404 viestittäessä?

405 6. Ympäristö

406 1) Miten ympäristösiipeä voisi käyttää paremmin hyödyksi esimerkiksi
407 tapahtumien järjestämisessä tai ympäristöohjelman toteutumisen seuraamisessa?

408 2) Miten koko jäsenistön ympäristötietoisuutta voi edistää parhaalla mahdollisella
409 tavalla? Miten tavoittaa ympäristötiedottamisen piiriin uusia ryhmiä?

410 3) Onko TYYn syytä järjestää vuosittain ympäristöviikko tai ympäristöpäivä
411 ympäristötietoisuuden parantamiseksi?

412 7. Viestintä

413 1) Onko viestinnän paperinkulutusta mahdollista vähentää, ovatko esimerkiksi
414 oppaiden painosmäärät kohdallaan? Onko tarkoituksenmukaista korvata
415 paperiviestintää sähköisellä viestinnällä? Onko käytetty paperi uusiopaperia?

416 2) Onko käytetyillä painopaikoilla tuotteilleen ympäristömerkinnät? Painetaanko
417 tuotteet uusiopaperille?

418 8. Järjestöt

419 1) Miten järjestöjä voisi paremmin kannustaa ympäristöystävällisyyteen
420 esimerkiksi toiminta-avustuskriteerien kautta? Onko muita keinoja ohjailla
421 järjestöjä toimimaan ympäristöystävällisemmin?

422 2) Miten järjestöjen ympäristötoimintaa voisi paremmin tukea? Voidaanko
423 esimerkiksi järjestöjen ympäristöystävällisyyttä parantavia palveluja,
424 yhteishankintoja tai kierrätystä lisätä?

425 3) Miten järjestöjen järjestämien tapahtumien ympäristöystävällisyyttä voisi
426 parantaa?

427 9. Yhdenvertaisuus

428 1) Voiko tasa-arvoa ja esteettömyyttä edistävään toimintaa liittää
429 ympäristönäkökulmia?

430 10. Traditiot ja tapahtumat

431 1) Millä tavoin suurten tapahtumien ympäristöystävällisyyttä voisi parantaa?
432 Miten esimerkiksi vapun jäteasiat saadaan hoidettua käytännöllisesti ja
433 ympäristöystävällisesti yhteistyössä Turun kaupungin kanssa?

434 2) Onko ainakin vakiintuneille tapahtumille syytä laatia oma ympäristöohjelma,
435 jota voidaan hyödyntää myöhempinä vuosina?

436 11. Tuutorointi

437 1) Kerrotaanko tuutoreille näiden koulutuksissa myös TYYn
438 ympäristötoiminnasta, esimerkiksi ympäristöoppaasta ja ympäristösiivestä?

439 2) Osaavatko tuutorit opastaa yliopiston ympäristökäytäntöihin, esim.
440 kaksipuoliseen tulostukseen IT-luokissa?

441 12. Pääsektori

442 1) Mikä tasapaino paperisten materiaalien ja sähköisen työskentelyn välille
443 halutaan? Olisiko mahdollista toimeenpanna kokonaisuudessaan paperiton
444 toimisto: ei jaeta enää esityslistoja tai muita materiaaleja paperisesti, vaan kaikki
445 kokoustyöskentely tapahtuu sähköisillä alustoilla? Onnistuuko nykykalustolla vai
446 vaatiiko uusia hankintoja? Jos vaatii hankintoja, mitkä ovat hankintojen
447 ympäristövaikutukset? Paperittomuus ei kaikissa tapauksissa välttämättä ole
448 ympäristöystävällisempää.

449 2) TYY on jo sitoutunut reilun kaupan tuotteisiin. Tulisiko sen lisäksi kaikkien
450 tarjoilujen hiilijalanjälki alentaa minimiin? Kaikki tarjoilut kasvisruokaa,
451 lähiruokaa, luomua jne.

452 13) Yritysyhteistyö

453 1) Huomioidaanko ympäristönäkökulma yritysyhteistyön linjoissa?